

Provinciale Structuurvisie

Visie 2030 | Programma Ruimte | Verordening Ruimte

Startnotitie

Provinciale Staten, 30 januari 2013

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
DEEL I INHOUD..... 3		
2.	Aanleidingen voor een integrale herziening.....	3
3.	Relatie met Omgevingswet.....	4
4.	Doelstelling en op te leveren producten	5
5.	Relatie met jaarlijkse actualisering en herziening EHS	8
6.	Kwesties en onderwerpen integrale herziening	8
7.	Provinciale rollen en belangen.....	12
8.	Milieueffectrapportage	14
DEEL II PROCES..... 15		
9.	Proces.....	15
10.	Planning	19
11.	Organisatie	20
Bijlage 1	Onderwerpen PSV	21
Bijlage 2	Planning op hoofdlijnen PSV.....	23
Bijlage 3	Activiteiten omgevingsgericht werken PSV	24

1. Inleiding

Gedeputeerde Staten hebben op 2 oktober 2012 besloten een startnotitie op te stellen voor een integrale herziening van de Provinciale Structuurvisie en de Verordening Ruimte. De Statencommissie Ruimte en Leefomgeving heeft op 17 oktober 2012 ingestemd met dit voorstel.

Hoewel sinds de vaststelling en de inwerkingtreding van de structuurvisie en de verordening pas enkele jaren zijn verstreken, zijn er dusdanige veranderingen in de ruimtelijke ordening en de samenleving dat het systeem van jaarlijkse actualisering daarvoor niet meer voldoet. Er is behoefte om delen van het ruimtelijke beleid tegen het licht te houden, waarbij ook de hoofdopgaven en de provinciale belangen opnieuw moeten worden gezien.

Het planproces is gericht op vaststelling door Provinciale Staten in juli 2014.

Leeswijzer

Deze startnotitie is opgebouwd uit een inhoudelijk deel (paragraaf 2 tot en met 7), en een procesdeel (paragraaf 8 tot en met 11). Het inhoudelijk deel gaat in op de aanleidingen, de relatie met de Omgevingswet, de doelstelling, de kwesties en onderwerpen, de provinciale rollen en belangen, en de PlanMER. Het procesdeel gaat in op het proces, de planning en de organisatie.

DEEL I INHOUD

2. Aanleidingen voor een integrale herziening

De aanleidingen voor een integrale herziening kunnen samengevat worden in vier inhoudelijke hoofdpunten:

- Nadere invulling van de provinciale rol waar het gaat om programmering en ruimtelijke kwaliteit en de provinciale (wettelijke) verantwoordelijkheden, mede in het licht van de veranderende rol van de overheid. Het gaat daarbij onder andere om beter sturen op ruimtelijke kwaliteit, een andere manier van sturen op programmering en om het herijken van de provinciale belangen.
- Een nadrukkelijke invulling van de bovenregionale regierol van de provincie voor de ruimtelijke ordening, die de provincie heeft verkregen door de decentralisatie van de rijkstaken zoals aangegeven in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR). Het rijk heeft in de SVIR een groot deel van het ruimtelijk beleid gedereguleerd en gedecentraliseerd naar de lagere overheden. De verantwoordelijkheid van het rijk is beperkt tot 13 nationale belangen. Volgens het rijk spelen de provincies, met inachtneming van de taken van (samenwerkende) gemeenten, op het (inter)regionale niveau een sectoroverstijgende en verbindende rol. Bij de integrale herziening nemen we expliciet mee hoe we met vervallen rijkstaken en instrumenten omgaan.
- Een aantal ontwikkelingen vraagt om een ruimtelijke vertaling. Het gaat daarbij om bijvoorbeeld de veranderende economische omstandigheden en de structurele veranderde vraag op de kantoren- en

de woningmarkt, krimp en de urbanisatie. De huidige structuurvisie is nog gebaseerd op actieve ontwikkelingsplanologie en groei.

- Er is behoefte om de planhorizon te verschuiven. De huidige structuurvisie heeft een planhorizon van 2020, terwijl gemeenten bijvoorbeeld nu al bestemmingsplannen opstellen die doorlopen na 2020. In het rijksbeleid en in diverse provinciale beleidsvisies wordt een planhorizon tot 2030 gehanteerd.

Ervaringen met huidige structuurvisie en verordening

Andere aanleidingen voor de integrale herziening vloeien voort uit de ervaringen die zijn opgedaan met de huidige RO-producten. De Provinciale Structuurvisie en de Verordening Ruimte zijn in 2010 vastgesteld ter vervanging van de voormalige streekplannen en de voormalige Nota Regels voor Ruimte. Hoewel er pas enkele jaren ervaring is opgedaan met deze nieuwe ruimtelijke instrumenten, zijn er toch al enkele kanttekeningen bij te plaatsen.

- Er is behoefte aan een langer houdbare visie en verordening om meer duidelijkheid en rechtszekerheid aan de buitenwereld te geven. De Wet ruimtelijke ordening stelt dat de structuurvisie de hoofdlijnen van het ruimtelijke beleid bevat. Jaarlijkse actualisering verdraagt zich hier niet goed mee. Dit geldt ook voor de verordening, die regels stelt voor bestemmingsplannen met een looptijd van tien jaar.
- Het is gewenst vanuit de rol van de provincie naar de verordening te kijken en de visie en verordening beter op elkaar aan te laten sluiten. Zowel qua inhoud als qua structuur is nog herkenbaar dat de structuurvisie voortvloeit uit de voormalige streekplannen en de verordening uit de voormalige Nota Regels voor Ruimte.
- De opzet van de huidige producten voldoet niet optimaal aan de digitale vereisten voor ruimtelijke plannen.
- Uit de Monitor Ruimte blijkt dat er geen heldere koppeling kan worden gelegd tussen visie en uitvoering. Dit maakt verbetering van de samenhang tussen de producten in de beleidscyclus ruimtelijke ordening noodzakelijk, waardoor een betere link gelegd kan worden tussen beleidsdoelen en uitvoering en de uitvoering beter te monitoren is.

Integrale herziening

Een integrale herziening van de structuurvisie biedt de beste mogelijkheden om in te spelen op deze aanleidingen. Dit betekent nadrukkelijk niet dat de hele inhoud van de huidige structuurvisie ter discussie staat. De huidige structuurvisie is immers pas enkele jaren geleden vastgesteld en jaarlijks geactualiseerd.

3. Relatie met Omgevingswet

Op 9 maart 2012 heeft het vorige kabinet ingestemd met de Kabinetsnotitie Stelselwijziging Omgevingsrecht. Hierin wordt een Omgevingswet aangekondigd. Deze zou het integraal kader moeten worden voor beheer en ontwikkeling in de fysieke leefomgeving. In de nieuwe wet worden bestaande wetten en regels op het gebied van water, wonen, milieu, natuur, verkeer en vervoer, ruimtelijke ordening en cultureel erfgoed gebundeld, vereenvoudigd en deels geschrapt. Het gaat om ruim 60 wetten en honderden regels. De Omgevingswet moet leiden tot snellere besluitvorming en minder onderzoeksverplichtingen.

In de Kabinetsnotitie wordt uitgegaan van een verdere integratie van beleidsplannen. Centraal staat ruimte maken voor ontwikkelingen en de kwaliteit van de leefomgeving waarborgen. In de Kabinetsnotitie staan zes instrumenten centraal: een Omgevingsvisie, Programma's, Algemene regels, een

Omgevingsverordening, een Omgevingsvergunning en een Projectbesluit. De Omgevingsvisie is een strategisch plan waarin een bestuursorgaan keuzes in de fysieke leefomgeving in samenhang beschrijft. De provincies worden verplicht om één integrale Omgevingsvisie op te stellen. Deze integrale gebiedsdekkende Omgevingsvisie komt in de plaats van de huidige vier wettelijke plannen: de structuurvisie voor ruimtelijke ordening, het waterplan, het milieubeleidsplan en het verkeers- en vervoerplan. Daaronder hangen (sectorale) programma's.

In de Kabinetsnotitie wordt ervan uitgegaan dat de Omgevingswet in de loop van 2014 in werking treedt. De minister heeft in juni 2012 aangekondigd dat kwaliteit boven planning gaat. Naar verwachting wordt deze collegeperiode geen Omgevingswet door de kamer vastgesteld. In het Regeerakkoord van het kabinet Rutte-II is opgenomen dat het kabinet in 2013 met een wetsvoorstel omgevingswet komt ter vervanging van onder meer de wet op de ruimtelijke ordening en de waterwet.

De uitgangspunten en doelstellingen van de Omgevingswet zijn voor de provincie Zuid-Holland positief. Ze sluiten aan bij a) de ambitie van Gedeputeerde Staten in het Hoofdlijnenakkoord om de bureaucratie te verminderen, de organisatie te verkleinen en de regeldruk te verlagen en b) integraal en ontwikkelingsgericht te werken.

Relatie integrale herziening PSV – Omgevingswet

Op 22 mei 2012 hebben GS besloten pas een besluit nemen over een toekomstige Omgevingsvisie als het proces en de inhoud van de Omgevingswet voldoende duidelijk zijn. Daarbij is wel aangegeven dat Gedeputeerde Staten in de komende periode te willen anticiperen op de Omgevingswet met een aantal acties. Een eerste actie is dat zij de vormgeving en naamgeving van de sectorale beleidsplannen en –visies die in deze collegeperiode worden vastgesteld willen uniformeren. In de beleidsplannen en -visies wordt onderscheid gemaakt tussen een visiedeel (deel A) en een programmadeel (deel B).

In het proces om te komen tot een nieuwe PSV zal worden geanticipeerd op de structuur uit de Omgevingswet De Visie kan als een eerste stap worden beschouwd in de richting van een (in de toekomst mogelijk verplichte) omgevingsvisie. Indien het volgende college van Gedeputeerde Staten besluit tot het opstellen van een omgevingsvisie, dan zal deze opgebouwd worden uit de diverse beleidsvisies waaronder de ruimtelijke structuurvisie. Actualisering kan nodig zijn vanwege gewijzigde politieke standpunten. Als een omgevingsvisie wordt opgesteld vervallen de sectorale beleidsvisies.

De omgevingsvisie zal moeten worden uitgewerkt in (sectorale) programma's, waarbij delen van de huidige sectorale visies terecht kunnen komen in (sectorale) programma's. Het Programma Ruimte kan naar verwachting met enige actualisering in stand blijven. Bij een omgevingsvisie hoort ook een omgevingsverordening. De Verordening Ruimte is één van bouwstenen van de omgevingsverordening.

Tijdens het opstellen van de nieuwe structuurvisie is het van belang om de ontwikkelingen in de Omgevingswet op de voet te volgen.

4. Doelstelling en op te leveren producten

Het doel van de Provinciale Structuurvisie is het bieden van een actuele integrale ruimtelijke visie op de provincie.

Inhoudelijke doelstelling

De structuurvisie bevat de hoofdlijnen van het ruimtelijk beleid van de provincie Zuid-Holland met een horizon tot 2030. De nieuwe provinciale structuurvisie biedt een actueel beeld van de ambities en de rol van de provincie in het ruimtelijk domein. Daarbij wordt ingespeeld op actuele ontwikkelingen, trends en kwesties. De looptijd tot 2030 geeft een goede doorkijk naar de lange termijn en biedt tevens een kader voor de inzet van de provincie bij visieontwikkelingen van andere overheden en gemeentelijke bestemmingsplannen.

Het proces is gericht op het opstellen van begrijpelijk en consistent ruimtelijk beleid.

De kern van het ruimtelijk beleid is een zorgvuldige afweging van belangen, het bieden van ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden, het beschermen van kwetsbare functies en het versterken van de ruimtelijke kwaliteit en gebiedsidentiteit in Zuid-Holland. De inzet is gericht op een sterk en samenhangend stedelijk netwerk, een verbindende groenstructuur en een divers en vitaal landelijk gebied. Goede bereikbaarheid, diversiteit in woon- en werkmilieus en een aantrekkelijk landschap met ruimte voor water, landbouw en natuur, zijn daarin kenmerkende kwaliteiten. Dit met het oog op een goede kwaliteit van leven, een sterke economische concurrentiepositie en een duurzaam toekomstperspectief in de provincie.

Eindproducten

Met de integrale herziening van de PSV worden 3 producten opgeleverd:

- Visie 2030
- Programma Ruimte
- Verordening Ruimte

De structuur van de producten voldoet aan de eisen die de Wet ruimtelijke ordening stelt, maar sluit ook zoveel mogelijk aan bij de in voorbereiding zijnde Omgevingswet. Ook de Omgevingswet kent het onderscheid in visie, programma en verordening.

Visie 2030

In de Visie wordt het ruimtelijk beleid tot 2030 vastgelegd. De Visie beschrijft de ruimtelijk relevante trends, het streefbeeld voor 2030 (de ambitie), en de doelen per provinciaal ruimtelijk belang en bevat daarvan een weergave op kaartbeelden. Het gaat dus om het 'wat, waar, waarom en hoe'. Ten aanzien van het 'hoe' worden de provinciale belangen en verantwoordelijkheden beschreven en wordt op hoofdlijnen beschreven welke instrumentenmix wordt ingezet om de doelen te bereiken.

De Visie moet robuust, toekomstbestendig en communicatief krachtig genoeg zijn om voor langere tijd als referentiekader te dienen en alle uitvoeringsmaatregelen te dragen. In de Visie worden geen uitgebreide scenario verkenningen gedaan. De keuzen in de structuurvisie zullen worden onderbouwd via beschikbare kennis over trends en ontwikkelingen en op basis van interne en externe discussie. De keuzen worden vertaald in de Visie, Programma Ruimte en Verordening Ruimte.

Programma Ruimte

Het Programma Ruimte is vooral bedoeld om aan te geven hoe de provincie de ruimtelijke doelen uit de visie wil bereiken. Het gaat om een uitwerking en operationalisering van het 'wat en hoe', op (boven)regionaal niveau. Het programma gaat bijvoorbeeld in op de onderwerpen waarover de provincie afspraken wil maken met het rijk, de regio en andere partners. Omdat de Visie betrekking heeft op

ruimtelijke ordening in de volle breedte, vindt uitvoering hiervan overigens niet alleen plaats via het Programma Ruimte maar ook via andere sectorale programma's.

Het Programma Ruimte heeft een horizon van vijf jaar en kan frequenter dan de Visie worden bijgesteld om aangesloten te blijven bij actuele ontwikkelingen. Het onderscheid tussen visie en programma ligt nog niet vast. Het is nu nog niet aan te geven waar de knip ligt tussen beide producten.

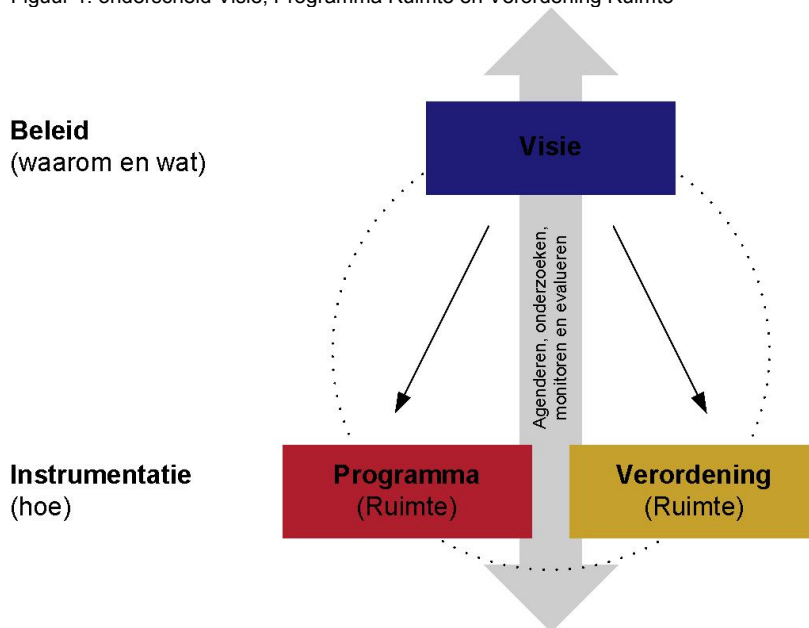
Verordening Ruimte

De Verordening Ruimte zorgt voor de doorwerking van de provinciale belangen, de ambities en de daarbij behorende doelen naar het gemeentelijk bestemmingsplan. In de structuurvisie wordt duidelijk aangegeven welke doelen worden geborgd via de verordening en waarom is gekozen voor dat instrument. Dit betekent dat de verordening grotendeels de indeling van de structuurvisie kan volgen, maar dat het niet één op één dezelfde indeling zal zijn.

De inzet is gericht op het maken van een verordening, die langer houdbaar is dan de huidige verordening. Het karakter van algemene regels verdraagt zich niet goed met voortdurende aanpassingen, zoals nu in de jaarlijkse actualiseringronde. De huidige verordening ziet nu nog teveel op specifieke situaties, die aanleiding geven tot verzoeken om aanpassing of ontheffing. Bezien zal worden of het mogelijk is om meer te werken met doelvoorschriften en minder met verbodsbepalingen. Tevens kan hiermee onnodige beperking van de gemeentelijke afwegingsruimte worden voorkomen. Dit sluit aan bij de zogenaamde Spoedwet Wro en bij het gedachtegoed van de in voorbereiding zijnde Omgevingswet. Een andere mogelijkheid waarvan de voor- en nadelen nog onderzocht zullen worden is het opnemen van rechtstreekse regels in de verordening. Dat zijn regels die rechtstreeks toetsingsgrond zijn (naast het bestemmingsplan) voor vergunningaanvragen.

Het onderscheid tussen Visie, Programma Ruimte en Verordening Ruimte is in figuur 1 in beeld gebracht.

Figuur 1: onderscheid Visie, Programma Ruimte en Verordening Ruimte

Digitaal portaal

Zowel de nieuwe structuurvisie als de nieuwe verordening voldoen optimaal aan de eisen die de wet stelt aan digitaal raadpleegbare plannen. Het digitale portaal is mede bepalend voor de inrichting van de producten.

5. Relatie met jaarlijkse actualisering en herziening EHS

Jaarlijkse actualisering

De provincie actualiseert momenteel jaarlijks de huidige structuurvisie. Het maken van een integrale herziening komt in de plaats van de reguliere actualiseringronde. Er komt dus geen Actualisering 2013.

In het procesconvenant tussen provincie, regio's en VZHG is afgesproken dat de gemeenten jaarlijks een verzoek kunnen indienen ten behoeve van de jaarlijkse actualisering. Ook voor de integrale herziening zal de provincie de mogelijkheid bieden voor het indienen van gemeentelijke verzoeken. De planning is gericht op vaststelling van de Provinciale Structuurvisie 2030 door Provinciale Staten in juli 2014. Bij de Bestuurlijke Tafels Ruimte in mei 2013 zal de provincie inventariseren of er gemeentelijke initiatieven zijn die inhoudelijk passen binnen het provinciale ruimtelijke beleid, maar door juridische en/of bestuurlijke overwegingen niet kunnen wachten op vaststelling van de integrale herziening. Mocht dit inderdaad het geval zijn, dan zal hiervoor een passende oplossing worden gezocht.

Herziening EHS

De herijking van de Ecologische Hoofdstructuur is onderwerp van een afzonderlijke herziening van de Provinciale Structuurvisie en de Verordening Ruimte. Dit onderwerp kan niet wachten op de integrale herziening, omdat in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) is bepaald dat uiterlijk 1 juli 2013 de herijkte EHS moet worden vastgelegd in de provinciale ruimtelijke verordening. De uitkomsten hiervan zullen vanzelfsprekend ook worden betrokken bij de integrale herziening.

6. Kwesties en onderwerpen integrale herziening

Met de integrale herziening van de structuurvisie en de verordening staat de provincie voor de opgave om actuele ontwikkelingen in de samenleving te vertalen in ruimtelijk beleid. Het betreft vooral de gevolgen van de structurele wijziging van de economische ontwikkeling, demografische ontwikkelingen en enkele duurzaamheidsthema's. Bij deze vertaling moet de provincie bewust opereren vanuit een veranderende rol van de overheid in de samenleving. Daarbij is het nodig om, vanwege de teruglopende budgetten, expliciet aandacht te besteden aan de ontwikkeling van nieuw instrumentarium om invulling te kunnen geven aan de provinciale ambities.

Zeker na de decentralisatie van een aantal rijkstaken heeft de provincie de eerste verantwoordelijkheid voor het ruimtelijk beleid op (boven)regionaal niveau. Goede ruimtelijke ordening, met een heldere en evenwichtige afweging van mogelijk strijdige belangen en beter sturen op (ruimtelijke) kwaliteit zijn daarbij belangrijke opgaven.

5.1 Kwesties PSV

De herziening van het ruimtelijk beleid start met het benoemen van een vijftal actuele kwesties. Met deze kwesties wordt een aantal vraagstukken gebundeld, die ruimtelijk van belang zijn voor Zuid-Holland en voortvloeien uit actuele ontwikkelingen in de samenleving. Een enkele kwestie is nieuw, andere kwesties zijn niet geheel nieuw, maar wel urgent in het licht van de actualiteit. De volgende kwesties staan centraal in de herziening en vragen om actueel ruimtelijk beleid:

- Kanteling van economie en samenleving
- Verstedelijking van de samenleving / positie van de stad
- Anticiperen op klimaatverandering
- Verduurzaming van voorziening en gebruik van energie (energietransitie)
- Betere balans in het landelijk gebied tussen leefbaarheid, vitaliteit en ruimtelijke kwaliteit

Kanteling van economie en samenleving

De veranderende economische omstandigheden, demografische ontwikkelingen en de voortgaande digitalisering uiten zich ruimtelijk onder andere in vraaguitval, leegstand en overprogrammering. Deze verschijnselen lijken steeds meer een structureel karakter te krijgen, waarbij de aanbodgerichte markt aan het veranderen is in een vraaggerichte markt. Hiermee is sprake van een structurele 'kanteling' in de economie en de samenleving. Een kwestie die niet los gezien kan worden van de groeiende internationale concurrentie en de ambitie om een Europese topregio te worden. Het huidige ruimtelijk beleid is al decennialang gericht op het realiseren van voldoende aanbod voor diverse functies. De nieuwe structuurvisie moet de genoemde kanteling vertalen naar een kanteling in het ruimtelijk beleid: van ruimtelijk aanbod naar inspelen op ruimtelijke vraag. Dit betekent overigens niet dat iedere markt vraag wordt geacommodeerd, er dient altijd een afweging plaats te vinden ten opzichte van het publieke belang dat met een dergelijke vraag gemoeid is.

Dit leidt tot onder andere de volgende onderwerpen:

- Programmering: van aanbod- naar vraagsturing bij wonen, kantoren, bedrijventerreinen, detailhandel, glastuinbouw, groen. Aan de orde hierbij zijn onder andere: aanpak van leegstand, terugdringen overprogrammering, en de effecten van het terugdraaien van de 'harde' programma's op de programmering van bijvoorbeeld natuur, water en recreatie (zachte waarden), tijdelijke bestemmingen en meer sturen op kwaliteit, doelen en randvoorwaarden.
- Een samenhangende aanpak in programmering en organische ruimtelijke ontwikkeling.
- Aanscherping van de ladder voor duurzame verstedelijking als sturingsinstrument.

Verstedelijking van de samenleving / positie van de stad

Er is een sterke trek naar de stad waarneembaar en de economie wordt stedelijker. Vooral sterke stedelijke agglomeraties bepalen de concurrentiekracht. Kenniseconomie wordt steeds belangrijker. Dit heeft tot gevolg dat er een grote behoefte is aan kwalitatief hoogwaardige stedelijke milieus, met een bijbehorend niveau van voorzieningen en bereikbaarheid en een goede kwaliteit van de leefomgeving. Daarnaast herbergt Zuid-Holland met de Mainport en de Greenports belangrijke productiegerichte topsectoren, waar schaalvergroting en logistiek drijvende krachten zijn. Deze gaan niet vanzelf goed samen met andere functies en kwaliteiten in het stedelijk netwerk. Wederzijdse afstemming is hierbij een belangrijke opgave. In het landelijk gebied is zichtbaar dat het economisch profiel in steeds grotere mate is gestoeld op stedelijke economische functies. Per saldo is economisch, functioneel en cultureel sprake van een sterke mate van voortgaande verstedelijking van de samenleving. Tegelijkertijd is er sprake van stabilisering c.q.

afname van de bevolking en neemt de vergrijzing in het landelijk gebied sneller toe dan in de stad. Dit gaat samen met de afname van het voorzieningenniveau (winkels, OV-aanbod) en economische achteruitgang in deze gebieden. Een en ander leidt tot de volgende onderwerpen:

- Versterking samenhang en agglomeratiekracht van het stedelijk netwerk op bovenregionaal niveau.
- Selectiever en meer onderscheidend locatiebeleid, vooral voor centra, economische clusters en woningbouw bijvoorbeeld via StedenbaanPlus.
- Nog meer accent op herstructurering, transformatie en multifunctioneel, zuinig en evenwichtig gebruik van de boven- en ondergrondse ruimte inclusief herstructureringsopgave voormalige groeisteden.
- Versterking samenhang tussen stedelijke economie, productie economie en leefbaarheid; ruimtelijke strategieën voor de Mainport en de greenport.
- Multimodale bereikbaarheid van centra en economische clusters.
- Aantrekkelijk woon-, leef- en vestigingsklimaat, inclusief recreatieve kwaliteit.
- Positionering kenniseconomie in het stedelijk netwerk.
- Ruimtelijke kwaliteit stadsranden, overgang stad-land.

Anticiperen op klimaatverandering

In Zuid-Holland spelen enkele grote water- en veiligheidsvraagstukken die, mede met het oog op de komende Deltabeslissingen (door het rijk in 2014) vragen om standpuntbepaling door de provincie. Deze vraagstukken zijn urgent en raken aan het ruimtelijk beleid. Specifiek gaat het om de toenemende schaarste aan zoet water, de gevolgen daarvan voor landbouw, Greenports, natuur en drinkwatervoorziening en de behoefte aan duurzame veiligheidsmaatregelen ter bescherming tegen hoog water. Deze vraagstukken worden aangepakt in de deelprogramma's van het Deltaprogramma en zullen uitmonden in de Deltabeslissingen. Aan de orde is hoe de herziening kan anticiperen op deze Deltabeslissingen en overig klimaatbeleid met ruimtelijke relevantie. Daarnaast is het van belang om de veranderende natuurlijke omstandigheden integraal te benaderen en daarbij ook de kansen van klimaatverandering te benutten.

Het gaat onder andere om de volgende onderwerpen:

- Zoetwaterstrategie (vooral gericht op Groene Hart, Zuidwestelijke Delta, biodiversiteit, landbouw, Greenports drink- en industriewatervoorziening).
- Consequenties van duurzame ruimtelijke inrichting en locatiebeleid met het oog op waterveiligheid (meerlaagse veiligheid) (vooral urgent voor Rijnmond Drechtsteden).
- Bodemdaling veenweidegebied.
- Consequenties klimaatverandering voor de stad (warmer, droger en natter).

Verduurzaming van voorziening en gebruik van energie (energietransitie)

De vraag naar energie neemt nog steeds toe, terwijl fossiele brandstoffen schaarser en duurder worden. De provincie Zuid-Holland heeft een energie-intensieve economie. Dit maakt de zoektocht naar en inzet van nieuwe vormen van energievoorziening steeds dringender. Zowel vanuit de markt als vanuit de overheid wordt ingezet op diverse vormen van energietransitie (windenergie, geothermie, warmte koude opslag en, op kleine schaal, zonne-energie). Tot dusver is de mate waarin deze overgang plaatsvindt nog tamelijk bescheiden. De gestelde taakstellingen worden zonder extra inzet niet gehaald. Dit heeft verdergaande ruimtelijke consequenties dan tot nu toe het geval is, zowel in de bovengrond als in de ondergrond.

Een en ander leidt tot de volgende onderwerpen:

- Gevolgen van de taakstelling van het rijk om tot 2020 16% duurzame energie te produceren en voor 2050 te streven naar 100% duurzame energie.
- Gevolgen van opslag, winning en transport (netwerken) van energiedragers en –afval (CO₂, schaliegas, etc.).
- Op welke wijze en waar ruimte bieden voor duurzame energie transitie (onder andere wind-, bodem-, getijde- en zonne-energie, restwarmte, biomassa), in relatie tot ruimtelijke kwaliteit, (ondergrondse) netwerkstructuren en hinder- c.q. gebruiksbeperkingen voor andere functies.

Betere balans in het landelijk gebied tussen leefbaarheid, vitaliteit en ruimtelijke kwaliteit

Er is sprake van diverse ingrijpende ruimtelijke ontwikkelingen in het landelijk gebied. De landbouw is onderhevig aan veranderende economische omstandigheden, maar tegelijk zet de schaalvergroting zich onverminderd voort. Gevolgen zijn onder andere een verdere toename van vrijkomende agrarische bedrijfscomplexen en druk op de kwaliteit van het landschap. Ook de biodiversiteit staat onder druk en de bescherming van natuur, landschap en cultuur is door het rijk in belangrijke mate gedecentraliseerd naar de provincie. Gebiedsontwikkeling in het landelijk gebied op basis van het toevoegen van woningbouw biedt geen soelaas meer als verdienmodel. Grote programma's in het landelijk gebied zijn nauwelijks meer aan de orde. Het landelijk gebied is echter van toenemend belang voor de stedeling en de stedelijke economie (vrijtijdsbeleving, streekproducten, kleinschalige stedelijke functies). Tegelijk staat de leefbaarheid, als gevolg van bevolkingsafname en de afname van het voorzieningenniveau, onder druk. Dit alles vraagt om maatwerk in ontwikkelingsmogelijkheden voor een vitaal landelijk gebied, een nieuwe balans tussen ontwikkeling en bescherming en betere sturing op ruimtelijk kwaliteit. Dit leidt onder andere tot de volgende onderwerpen:

- Beter sturen op ruimtelijke kwaliteit en gebiedsidentiteit van het landelijk gebied:
  - Duidelijker beschermings- en ontwikkelingsbeleid voor het landelijk gebied;
  - Anders omgaan met stads- en dorpsranden, gebieds- en projectontwikkeling in relatie tot benutting en bescherming van landschap, bodem, natuur en cultuurhistorie;
  - Werken aan een samenhangend begrippenkader voor het scala aan soorten gebieden (provinciale landschappen, Zuidvleugelgroenstructuur) en eenheden uit voormalig rijksbeleid (nationale landschappen, bufferzones, Groene Hart).
- Omgaan met bevolkingsdaling, afnemend voorzieningenniveau, leefbaarheid en economische achteruitgang in delen van het landelijk gebied.
- Inspelen op de variatie in ontwikkelingen in de grondgebonden landbouw in relatie tot biodiversiteit, stedelijke functies en recreatieve kwaliteit van het landelijk gebied.

5.2 Aanvullende onderwerpen

Naast de kwesties is er een aantal onderwerpen die een plek moeten krijgen in de herziening van de PSV. Dit zijn onderwerpen die om een integrale afweging vragen, maar niet te herleiden zijn tot de kwesties. In bijlage 1 zijn deze onderwerpen benoemd en voorzien van een korte toelichting. De opgenomen lijst is geen uitputtende lijst, lopende het proces kunnen nog aanvullende onderwerpen worden toegevoegd. Het is niet zo dat deze onderwerpen één-op-één zullen landen in de PSV. Zij maken onderdeel uit van de integrale afweging die gemaakt moet worden.

Daarnaast zijn grote delen van de huidige structuurvisie nog actueel. Deze onderwerpen komen dus terug in de nieuwe structuurvisie.

7. Provinciale rollen en belangen

De provincie heeft voor de ruimtelijke ordening van oudsher vooral een kaderstellende rol. De structuurvisie bindt alleen de provincie zelf, omdat de Wet ruimtelijke ordening uitgaat van scheiding van visie en normstelling. Voor andere partijen maakt de structuurvisie echter wel inzichtelijk wat de provinciale belangen zijn, welke visie de provincie heeft op de ruimtelijke ontwikkeling en welke doelen de provincie daarbij wil bereiken. De verordening wordt ingezet voor doorwerking van de provinciale structuurvisie naar het gemeentelijk bestemmingsplan. De kaderstellende rol komt hierin het duidelijkst naar voren. De verordening is één van de instrumenten die de provincie kan inzetten om realisatie van het provinciaal ruimtelijk beleid te bewerkstelligen. Anders instrumenten zijn: overleg, samenwerken, advies, inpassingsplan, zienswijzen, aanwijzing etc.

De provincie fungeert als gebiedsregisseur door het ontwikkelen van integrale ontwikkelingsvisies, het afwegen en afstemmen van belangen en het bewaken en bevorderen van complementariteit tussen steden en tussen regio's binnen de provincie.

De ontwikkelende rol van de provincie hangt veelal samen met de Integrale Ruimtelijke Projecten en met projecten die voortvloeien uit sectorale beleidsvisies en de daarbij behorende programma's zoals provinciale infrastructuur en de aanleg van natuur- en recreatiegebieden. Omdat de Visie de ruimtelijke ordening in de volle breedte bestrijkt, is deze ook kaderstellend voor de sectorale visies en programma's.

Verhouding rijk- regio's - gemeenten -waterschappen

Een belangrijk aspect is de verhouding tussen rijk, provincie, gemeenten en regio's. Uitgangspunt van de Wet ruimtelijke ordening is dat iedere overheidslaag verantwoordelijk is voor het formuleren van haar eigen belangen en voor het realiseren van de daarbij behorende doelen. De belangen van rijk, provincie en gemeenten zijn deels complementair, maar er is ook sprake van overlap. De verschillende overheden hebben elkaar namelijk ook nodig voor het realiseren van de ruimtelijke doelen.

De gemeente is de overheid die het dichtst bij de burger staat en zorg draagt voor een veilige en leefbare woon- en werkomgeving. Het gemeentelijke bestemmingsplan is een leidend instrument in de ruimtelijke ordening. Provincie en rijk beperken hun bemoeienis tot de provinciale en nationale belangen. Het rijk heeft in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) een groot deel van het ruimtelijk beleid gedereguleerd en gedecentraliseerd naar de lagere overheden. De verantwoordelijkheid van het rijk is beperkt tot 13 nationale belangen. In de actualisering van de PSV hebben we de decentralisatie van rijkstaken al meegenomen en deze zullen ook verder meegenomen worden bij deze integrale herziening.

De regio's bevorderen samenwerking en afstemming tussen de gemeenten. De regio's beschikken niet over wettelijke instrumenten op het gebied van de ruimtelijke ordening. De provinciale verantwoordelijkheid richt zich daarom niet alleen op de bovenregionale schaal, maar ook op de bovenlokale schaal. Het is niet uitgesloten dat de integrale herziening een verschuiving van de rolverdeling met zich meebrengt, bijvoorbeeld bij de uitwerking van de rol van de provincie bij programmering.

Verhouding met waterschappen

De kerntaken voor de provincie liggen op de gebieden ruimte, economie en natuur. Kerntaak van de waterschappen is het beheer van het watersysteem: bescherming tegen overstromingen en wateroverlast, voldoende water, goede waterkwaliteit en zuivering van afvalwater.

Met de Zuid-Hollandse waterschappen is onlangs de Wateragenda Zuid-Holland vastgesteld. Daarin zijn afspraken gemaakt over de verhouding tussen provincie en waterschappen, onder meer op het gebied van de ruimtelijke ordening. De provinciale rol richt zich vooral op een integrale afweging van functies op provinciaal niveau. Daarbij hoort een goede inbedding van waterbelangen in de ruimtelijke ordening en verbinding van water met andere ruimtelijke functies.

Huidige PSV: hoofdpogaven en provinciale belangen

Provinciale Staten hebben in de huidige structuurvisie 14 provinciale belangen benoemd. Deze belangen zijn geordend volgens de 5 integrale en ruimtelijke hoofdpogaven uit de huidige structuurvisie:

- Concurrerend en aantrekkelijk internationaal profiel.
- Duurzame en klimaatbestendige delta.
- Divers en samenhangend stedelijk netwerk.
- Stad en land verbonden.
- Vitaal, divers en aantrekkelijk landelijk gebied.

De 14 provinciale belangen luiden als volgt:

- Behouden en aantrekken van bedrijvigheid en werkgelegenheid
- Verbeteren van de waterveiligheid
- Robuust en veerkrachtig watersysteem
- Duurzame energievoorziening
- Versterken stedelijk netwerk
- Optimaal benutten van bestaande ruimte voor economische clusters
- Verbeteren interne en externe bereikbaarheid
- Voldoende aanbod van verschillende woonmilieus
- Voorzien in een gezonde leefomgeving
- Ontwikkelen en behouden van vitale en waardevolle landschappen
- Behouden van de Cultuurhistorische Hoofdstructuur
- Verbeteren van belevingswaarde en verminderen verrommeling
- Realiseren van de Ecologische Hoofdstructuur
- Versterken recreatieve functie en groenstructuur

Herijking rollen, hoofdpogaven en belangen

Vanwege de veranderde context zijn de hoofdpogaven en de provinciale belangen toe aan herijking of herschikking. Deze herijking komt aan de orde bij de uitwerking van de kwesties. Vanuit de benoemde kwesties wordt gewerkt aan inhoudelijke oplossingen. Vervolgens wordt gekeken naar rollen, de inzet van instrumenten en zonodig ook het herijken van de provinciale belangen. Deze werkwijze, waarbij de belangen niet al voorafgaand aan het planproces worden vastgelegd en ingekaderd, bevordert een optimale afstemming tussen belangen, doelen en instrumenten.

In het proces van de integrale herziening worden de rollen verder uitgewerkt. De veranderende omgeving vraagt om een andere manier van sturing. Ontwikkelingen vinden plaats in kleinere eenheden en gefaseerd in tijd. Daarbij ligt de nadruk op hergebruik en herstructurering, in plaats van ontwikkeling van nieuwe

uitleggebeden. Budgetten lopen terug. Sturen op kwaliteit wordt belangrijker dan sturen op kwantiteit. Ook is er behoefte aan meer flexibiliteit, omdat ontwikkelingen minder planmatig en meer organisch plaatsvinden.

8. Milieueffectrapportage

PlanMER

Enkele onderwerpen die onder de integrale herziening vallen, worden op grond van het Besluit milieueffectrapportage (Besluit m.e.r.) beschouwd als m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteit. Daarom is het verplicht om bij de Provinciale Structuurvisie 2030 een milieueffectrapport (PlanMER) te maken. Voor het opstellen van deze PlanMER is de provincie Zuid-Holland initiatiefnemer en bevoegd gezag.

Het doel van het opstellen van een PlanMER is er voor te zorgen dat bij strategische keuzen het milieubelang volwaardig kan worden afgewogen op basis van goede informatie. De in het PlanMER verkregen inzichten in de (cumulatieve) effecten van de verschillende onderwerpen dragen bij aan de verdere planuitwerking en besluitvorming in het proces van de PSV.

Het opstellen van het PlanMER loopt gelijk op met de integrale herziening. Het PlanMER wordt afgerond met de besluitvorming in GS over de ontwerp structuurvisie.

Notitie Reikwijdte en Detailniveau

Gelijktijdig met deze startnotitie is de Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor dit PlanMER opgesteld. Die notitie vormt de start van de procedure van de plan-m.e.r.

In de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (zie separate bijlage) wordt aangegeven wat de beoogde scope is van het op te stellen PlanMER. De betrokken bestuursorganen en adviseurs worden hierover geïnformeerd en om advies gevraagd. Een kennisgeving vindt plaats en gedurende 4 weken is het voor een ieder mogelijk om een zienswijze in te dienen voor het op te stellen PlanMER.

Onderwerpen waarbij wellicht sprake is van een m.e.r.-(beoordelings)plicht

In de Notitie Reikwijdte en detailniveau is aangegeven bij welke kwesties en onderwerpen uit de startnotitie wellicht sprake is van een m.e.r.-(beoordelings)plicht. Voor veel onderwerpen is dit afhankelijk van de oplossingsrichtingen die gekozen worden bij de uitwerking van de in de startnotitie opgenomen kwesties en onderwerpen. Twee onderwerpen leiden vrijwel zeker tot een m.e.r.-(beoordelings)plicht, met name als het gaat om ontwikkelingen in of nabij Natura 2000 gebied: de zoetwaterstrategie en de taakstelling voor duurzame energie.

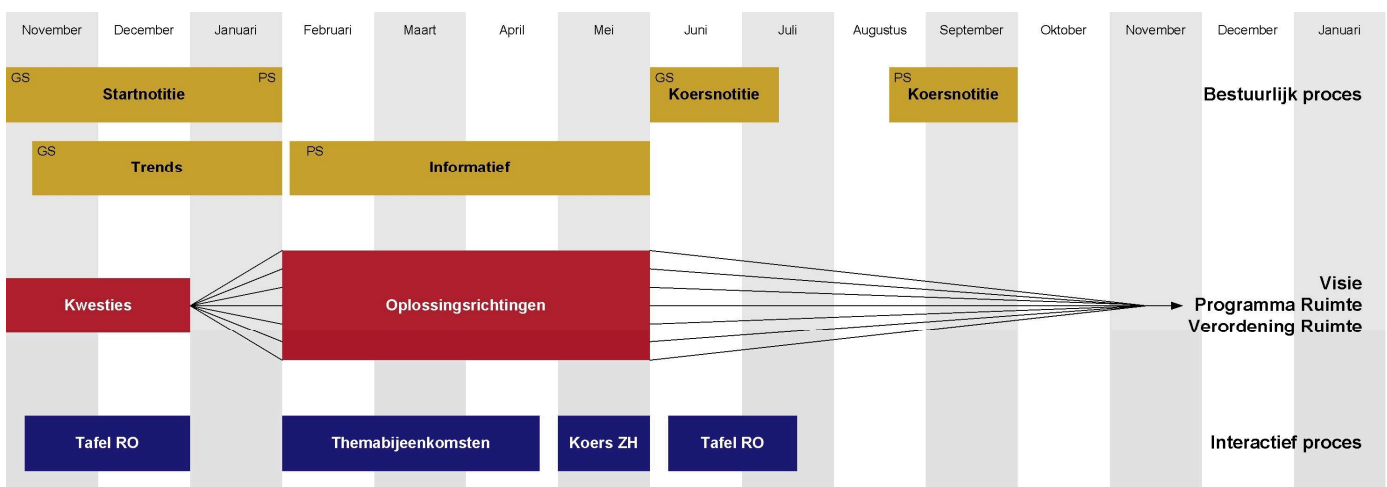
DEEL II PROCES

9. Proces

8.1 Proces PSV

Het proces is in onderstaand schema gevisualiseerd.

Figuur 2: proces integrale herziening

De periode december 2012 – april 2013 wordt gebruikt om vanuit trends en een streefbeeld 2030 de oplossingsrichtingen per kwestie uit te werken. Hiervoor wordt vanuit inhoudelijke oplossingsrichtingen gekeken naar de provinciale rollen, belangen en passend instrumentarium. Het palet aan oplossingsrichtingen wordt tevens verkend in externe themabijeenkomsten. De oplossingsrichtingen worden gepresenteerd in mei 2013 in de “Koers van Zuid-Holland”. Dit is zijn enkele dagen waarop met externe partijen (overheden, bedrijfsleven, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties) de oogst van het externe proces wordt besproken en bediscussieerd.

GS stellen in juni 2013 een koersnotitie vast met richtinggevende uitspraken over de oplossingsrichtingen per kwestie, provinciale belangen en eerste voorstel voor het instrumentarium.

De koersnotitie wordt in september 2013 ter bespreking voorgelegd aan de Statencommissie Ruimte en Leefomgeving en ter vaststelling aan PS.

De richtinggevende uitspraken worden vertaald naar concept ontwerp producten Visie, Programma Ruimte, Verordening Ruimte.

De ontwerp producten worden eind 2013 vrij gegeven voor inspraak (inspraakperiode van 6 weken in januari en februari 2014). De discussie en besluitvorming over kwesties en oplossingsrichtingen zal met de

Nota van Beantwoording en definitieve Visie 2030, Programma Ruimte en Verordening Ruimte worden afgerond in het 1^e en 2^e kwartaal van 2014.

8.2 Extern proces

Het ruimtelijk domein kent een zeer breed speelveld, omdat de inrichting van de ruimte een ieder raakt. Naast de verschillende overheden, is een breed spectrum aan maatschappelijke organisaties, burgers en bedrijven betrokken bij het opstellen en realiseren van het provinciaal ruimtelijk beleid. De rollen zijn zeer divers. Het gaat bijvoorbeeld om partijen die invloed uitoefenen op het provinciaal beleid, maar ook om partijen die de gevolgen ondervinden van het provinciaal beleid, partijen waar de provincie mee samenwerkt en partijen die de provincie nodig heeft voor de uitvoering van het beleid.

De in deze startnotitie gesignaleerde veranderende omgeving, waarbij een verschuiving optreedt van planmatige ontwikkeling naar organische ontwikkeling, vraagt om andere samenwerkingsverbanden tussen overheden, marktpartijen, kennisinstellingen en andere organisaties. Het gaat om het bundelen van onder andere kennis, expertise en realisatiekracht. De provincie zal mede daarom een interactief planproces inzetten bij de integrale herziening. Bij het uitnodigen van de partijen die worden betrokken bij het interactieve proces, zal de provincie gebruik maken van een stakeholdersanalyse. Partijen die in ieder geval een plek daarin krijgen zijn:

- Medeoverheden: gemeenten, regio's, (buur) provincies, waterschappen, ministeries.
- Maatschappelijke organisaties
- Bedrijven
- Inwoners
- Kennisinstellingen, zoals CPB, PBL, CBS, universiteiten

Dit proces wordt vormgegeven via drie sporen:

- Participatieproces: themabijeenkomsten, digitaal platform PSV en de Koers van Zuid-Holland
- Deskundigenreflectie: kennisinstellingen en deskundigen
- Bestuurlijk spoor: bestuurlijke tafels Ruimte en PPC

De diverse sporen zijn hieronder kort toegelicht. Bijlage 3 gaat uitgebreider in op diverse bijeenkomsten.

Verwachtingenmanagement is gedurende het hele proces erg belangrijk. Duidelijk moet zijn dat het een product is van de provincie Zuid-Holland en geen product onder gezamenlijke verantwoordelijkheid. Wel willen we graag de signalen van onze partners horen en zullen we die zo goed mogelijk een plek geven indien relevant voor de structuurvisie. Per bijeenkomst wordt bekeken welke betrokken partijen uitgenodigd worden en maken we helder waarover gesproken wordt: wat is ter informatie en wat is ter bespreking / discussie. Rol en positie van partijen wisselt immers per thema.

Participatieproces (januari 2013 – juli 2013)

De kern van het proces wordt gevormd door een interactief participatieproces in de periode tussen januari en juli 2013. In deze fase worden diverse thema's met relevante partijen nader uitgewerkt, wordt het digitale platform PSV een belangrijk discussiekanaal en wordt in mei 2013 de Koers van Zuid-Holland bepaald. Deze fase vormt daarmee het fundament voor de inhoudelijke ruimtelijke keuzes die de provincie vervolgens gaat maken in de Visie, het Programma en de Verordening Ruimte.

Themabijeenkomsten

Er wordt een aantal themabijeenkomsten georganiseerd. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de zogeheten KOMBI-methode, waarbij kennisinstellingen, overheden, maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven en een zogeheten integrator samen kennis delen (bijvoorbeeld over trends) en werken aan de oplossingsrichtingen voor het betreffende thema. Naar aanleiding van de discussie worden voorstellen gedaan voor het provinciaal ruimtelijk beleid. De verwachting is dat per thema enkele bijeenkomsten nodig zijn. Bijvoorbeeld in werkbijeenkomsten of excursies.

De Koers van Zuid-Holland

In mei 2013 zal in een aantal bijeenkomsten op aansprekende locaties de “Koers van Zuid-Holland” aan de buitenwereld worden gepresenteerd. De “Koers van Zuid-Holland” gaat, met uitnodiging van alle betrokkenen bij het interactieve proces, in op de resultaten van de thematische bijeenkomsten en de voorgenomen provinciale keuzes. Hiermee wordt voor alle betrokkenen helder wat met hun inbreng tot op heden is gedaan en wat het verdere proces is. Dit gesprek wordt ook online gevoerd.

Digitale media

Het is van belang om continu verbinding te houden met de complexe omgeving waarbinnen de integrale herziening wordt opgesteld. Het gaat om het opvangen van signalen uit de buitenwereld en deze waar nodig verbinden aan het proces van de PSV. De inzet van online en offline middelen wordt gecombineerd, waarbij gebruikt wordt gemaakt van sociale media.

Er wordt een discussieplatform (website) opgericht. Het discussieplatform is vooral gericht op inhoudelijke verdieping en verrijking van de kwesties die in de PSV een plek moeten krijgen. Daarnaast is het platform hét instrument om te informeren en terug te koppelen wat er zoal gebeurt in het kader van de PSV. De website is interactief, opgebouwd uit de kwesties en biedt de mogelijkheid om ideeën, oplossingen en ondersteunend beeldmateriaal te uploaden. Op deze manier moet een inspirerend platform ontstaan, die verrijkend wordt voor de PSV.

Formeel proces (augustus 2013 – juli 2014)

Na de afronding van het participatieproces en de vaststelling van de koersnotitie start het formele planproces. Dit proces omvat de gebruikelijke stappen waar het gaat om de vaststelling van een structuurvisie. Het gaat om:

- Ter inzage legging van de ontwerpproducten (januari – februari 2014)
- Hoorzitting voor indieners van zienswijzen (28 mei 2014)
- Formele communicatie rondom de besluitvorming (na vaststelling in juli 2014).

Tijdens de formele inspraakperiode worden geen inloopavonden georganiseerd. Er wordt een inloopmoment gepland voor geïnteresseerden en het discussieplatform blijft geopend voor geïnteresseerden.

Communicatie

Een communicatiecampagne wordt ingezet om via het discussieplatform zoveel mogelijk reacties te ontvangen.

Deskundigenreflectie

Om goed in te kunnen springen op de relevante maatschappelijke ontwikkelingen is het van belang om gebruik te maken van aanwezige kennis bij andere partijen.

Kennisinstellingen

Informatie van kennisinstellingen (CPB, PBL, Universiteiten, gemeentelijke bureaus) wordt gebruikt voor de PSV. Daarnaast is er binnen het provinciehuis veel relevante informatie aanwezig over trends. Informatie over trends wordt gebruikt voor de thematische bijeenkomsten.

Deskundigen

Aan een aantal externe deskundigen wordt gevraagd inbreng te leveren ten behoeve van de Visie, het Programma en de Verordening. Deze deskundigen komen op gezette momenten, gedurende het gehele proces, bijeen om de provincie scherp te houden bij maatschappelijke relevantie van de keuzes die worden voorgesteld in de Visie, Programma en Verordening. Daarnaast wordt aan hen gevraagd deel te nemen aan het interactieve proces.

Bestuurlijk spoor

Voor het bestuurlijk spoor worden bestaande bestuurlijke overleggen benut. De PSV wordt regulier geagendeerd op de Bestuurlijke Tafels Ruimte en in de PPC.

Bestuurlijke Tafels Ruimte

Momenteel zijn er twee keer per jaar (in mei en november) regionale Bestuurlijke Tafels Ruimte. Deze Bestuurlijke Tafels zijn bedoeld voor de wethouders RO, de portefeuillehouders RO van de acht regionale samenwerkingsverbanden en de bestuurders van de waterschappen. De PSV zal worden geagendeerd tijdens deze reguliere Bestuurlijke Tafels.

PPC

De Provinciale Planologische Commissie (PPC) adviseert aan het college van Gedeputeerde Staten over het provinciaal ruimtelijk beleid. De PPC bestaat uit vertegenwoordigers van de regio's (portefeuillehouders ruimtelijke ordening), vertegenwoordiging namens de Vereniging van Zuid-Hollandse gemeenten (VZHG) en vertegenwoordiging namens de Vereniging van Zuid-Hollandse Waterschappen (VZHW). De PSV zal op relevante momenten worden geagendeerd in de PPC.

8.3 Intern bestuurlijk proces

Leden van Provinciale Staten worden op diverse momenten betrokken bij het opstellen van de PSV (de Visie 2030, Programma Ruimte en de Verordening Ruimte):

- Informerende bijeenkomsten
  - PS leden worden uitgenodigd bij externe bijeenkomsten
  - Gesprekken met woordvoerders van de fracties
  - Bijeenkomsten gericht op kennisdeling
- Opiniërende bijeenkomsten
  - Inhoudelijke meningsvorming aan de hand van een inhoudelijke presentatie. Centraal staan de oplossingsrichtingen voor de vijf kwesties uit de startnotitie.
  - Richtinggevende bijeenkomsten in de Commissie R&L over opname van onderwerpen in de ontwerp Visie, Programma Ruimte, Verordening Ruimte.
- Besluitvorming
  - Deelbesluiten over onderwerpen: sturingsfilosofie, programmeren, ruimtelijke kwaliteit

- “Koersnotitie”
- Ontwerp producten ten behoeve van vrijgave voor inspraak
- Vaststelling van de Visie, Programma Ruimte, Verordening Ruimte.

10. Planning

De planning is gericht op vaststelling van de Provinciale Structuurvisie 2030 door Provinciale Staten in juli 2014. In de planning zijn drie fases te onderscheiden.

Fase 1: Verkenning en Opdrachtverlening.

In deze fase wordt parallel gewerkt aan de opdrachtverlening en de startnotitie en de voorbereiding van de inhoud van de PSV. Deze fase wordt in januari 2013 afgerond met de vaststelling van de startnotitie door Provinciale Staten.

Fase 2: Opstellen van de producten visie, programma en verordening

In deze fase worden de ontwerpproducten opgesteld. Deze fase wordt in december 2013 afgerond met het vrijgeven van de ontwerpen voor terinzagelegging door Gedeputeerde Staten.

Fase 3: Inspraak, eindproducten en besluitvorming.

In deze fase worden de producten ter inzage gelegd en wordt gelegenheid geboden voor het indienen van zienswijzen. Na het verwerken van de zienswijzen worden de producten door Gedeputeerde Staten ter vaststelling voorgelegd aan Provinciale Staten. Deze fase wordt in juli 2014 afgerond met het vaststellingsbesluit van Provinciale Staten.

Belangrijke bestuurlijke data

27 november 2012:	besluit over startnotitie en conceptnotitie reikwijdte en detailniveau door GS
9 januari 2013:	bespreken startnotitie en notitie reikwijdte en detailniveau door Cie. Ruimte en Leefomgeving
30 januari 2013:	vaststellen startnotitie en notitie reikwijdte en detailniveau door PS
18/25 juni 2013:	vaststellen “Koersnotitie” door GS
28 augustus 2013:	bespreken “Koersnotitie” door Cie. Ruimte en Leefomgeving
11 september 2013:	vaststellen “Koersnotitie” door PS
12 november 2013:	besluit over ontwerpproducten (Visie, Programma Ruimte, Verordening Ruimte) door GS
4 december 2013:	bespreking ontwerpproducten door commissie Ruimte en Leefomgeving
17 december 2013:	vrijgeven voor terinsielegging Visie, Programma Ruimte, Verordening Ruimte en PlanMER door GS
6 jan – 17 feb 2014:	tervisielegging en inspraak gedurende 6 weken
18 feb – april 2014:	opstellen Nota van Beantwoording, aanpassen planstukken, workflow
6 mei 2014:	besluit over vaststelling producten door GS
28 mei 2014:	hoorzitting PS
4 en 18 juni 2014:	eerste en tweede bespreking producten door commissie Ruimte en Leefomgeving
9 en 16 juli 2014:	vaststelling Visie, Programma Ruimte en Verordening Ruimte door PS

In bijlage 2 is de planning schematisch weergegeven.

11. Organisatie

De integrale herziening wordt ambtelijk voorbereid door de Afdeling Ruimte, Wonen en Bodem, in overleg en samenwerking met de andere betrokken beleidsvelden.

In de begroting is een budget opgenomen voor de PSV. Het bestaande budget biedt vooralsnog voldoende ruimte voor het maken van de producten, procesbegeleiding en het participatieproces.

Bijlage 1   Onderwerpen PSV

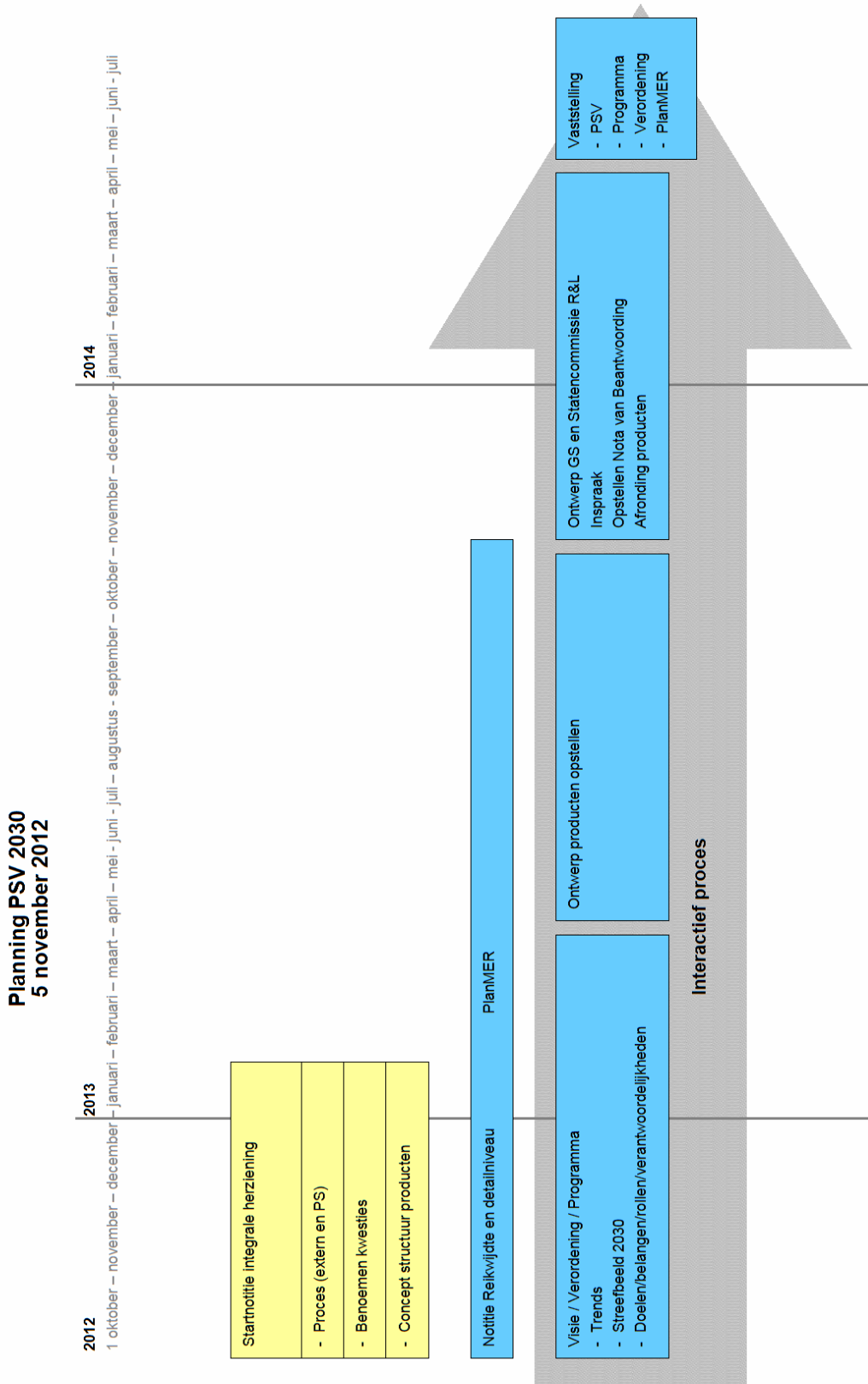
Naast de kwesties is er een aantal onderwerpen die een plek moeten krijgen in de herziening van de PSV. In onderstaande tabel zijn deze onderwerpen benoemd en voorzien van een korte toelichting. Het is niet zo dat deze onderwerpen één-op-één zullen landen in de PSV. Zij maken onderdeel uit van de integrale afweging die gemaakt moet worden. De onderwerpen in de beleidsvisies Groen en Regionale Economie en Energie zijn gedekt door de kwesties en zijn daarom niet apart in onderstaand overzicht opgenomen. Onderstaande lijst is geen uitputtende lijst, lopende het proces kunnen nog aanvullende onderwerpen worden toegevoegd.

Onderwerp	Toelichting
Bodemvisie	Ruimtelijke vertaling van: <ul style="list-style-type: none"> - Effectiever en efficiënter gebruik van de bodem voor infrastructuur - Verbeteren van lokale en diffuse bodemkwaliteit - Verantwoord benutten én beschermen van bodemwaarden - Evenwichtig verdelen van ondergrondse ruimte
Beleidsvisie Cultureel Erfgoed	Ruimtelijke vertaling van: <ul style="list-style-type: none"> - consolidatie van bestaand beleid (CHS, archeologie) - nieuw dan wel aangescherpt beleid (erfgoedlijnen, herbestemming, molenbiotopen en landgoedbiotopen).
Wateragenda	De wateragenda richt zich op een doelmatige samenwerking tussen de provincie Zuid-Holland en de Zuid-Hollandse waterschappen. De wateragenda kent een tiental thema's, waaronder zaken als waterkwaliteit, keringen, wateroverlast, water en ruimtelijke ordening, e.a. Zo zijn met betrekking tot het thema Water en Ruimtelijke ordening de waterschappen uitgenodigd voor een actieve deelname aan de bestuurlijke tafels en de PPC. Op 8 november 2012 vindt de ondertekening plaats van de wateragenda
Beleidsvisie Duurzaamheid en Milieu	Wens tot ruimtelijke verdichting in steden (met name in centra en rond knopen) in relatie tot het aanscherpen van milieunormen (met name vanuit Europa, waaronder voor lucht) en het streven naar verbetering van de milieukwaliteit (lucht, geluid en externe veiligheid)
Beleidsvisie Mobiliteit	Ruimtelijke vertaling van: <ul style="list-style-type: none"> - inzet op goed bereikbare topsectoren

	<p>(Mainport Rotterdam, greenport en Brainport), zowel voor goederen als personen multimodaal (dus zowel over weg, spoor als water);</p> <ul style="list-style-type: none"> - inzet op OV en fiets in het stedelijk gebied ter verdichting en kwaliteitsvergroting van centra en knooppunten en ter ondersteuning van een meer samenhangend stedelijk netwerk; - inzet op duurzame mobiliteit, door te profiteren van innovatie en in te spelen op energietransitie.
Realiseren en beheer Ecologische Hoofdstructuur	Er wordt een specifieke herziening PSV ten behoeve van de EHS gemaakt, deze wordt vertaald in de integrale herziening van de PSV
Wateroverlast en regionale keringen	Er is behoefte aan een integratieslag van de gebiedsnormering waterkeringen met de algemene normering uit de Verordening Ruimte.
Versterking van het waternetwerk	Het waternetwerk in Zuid-Holland vervult diverse functies (economisch, recreatief, landschappelijk, cultuurhistorisch). Een integrale visie op het waternetwerk wordt gemist en zou een plek moeten krijgen in de PSV.
Integrale Kustontwikkeling	Er is behoefte aan een integrale benadering van de gehele Zuid-Hollandse kuststrook, waarbij ingegaan zou moeten worden op de toeristisch-recreatieve waarde, de bereikbaarheid, de ecologische en landschappelijke waarde en de veiligheid.
Toename goederenvervoer	De verwachting is dat het personenautoverkeer in het komend decennium in beperkte mate zal toenemen (maar niet zal afnemen). Het goederenvervoer zal nog flink blijven toenemen, waaronder ook het vrachtverkeer per auto.
Arbeidsmigratie	Er komen steeds meer arbeidsmigranten naar Zuid-Holland om hier te werken. Voor de economie is dit goed, maar het schort aan geschikte huisvesting.
Oostvlietpolder	In de PSV moet duidelijkheid worden gegeven over de toekomst van de Oostvlietpolder (bedrijventerrein of groene functie)
Veerstalblok	Duidelijkheid over de in de huidige PSV opgenomen reservering voor het bedrijventerrein Veerstalblok in de Krimpenerwaard.
Zorg in het buitengebied	Gelet op de toenemende vraag naar zorgvoorzieningen in het landelijk gebied is het gewenst om na te denken over het toelaten van mogelijkheden voor dergelijke voorzieningen.

Bijlage 2

Planning op hoofdlijnen PSV

Bijlage 3   Activiteiten omgevingsgericht werken PSV

In paragraaf 8 van deze startnotitie is ingegaan op het omgevingsgericht werken bij de PSV. In onderstaand schema zijn de diverse activiteiten uitgewerkt.

Fase 1 – heden tot en met vaststelling startnotitie in GS (4 december 2012)

Activiteit	Doelgroep	Doelstelling activiteit	Wanneer
Bestuurlijke tafels Ruimte	Wethouders, portefeuillehouders RO van de acht regionale samenwerkingsverbanden en bestuurders van de waterschappen	<ul style="list-style-type: none"> - Bestuurders informeren over proces integrale herziening; - Ophalen kwesties en onderwerpen die op regionaal niveau leven en input kunnen zijn voor de startnotitie 	<u>8 november</u> Hoeksche Waard Alblasserwaard Vijfheerenlanden Drechtsteden <u>9 november</u> Goeree Overflakkee <u>14 november</u> Holland Rijnland Midden Holland Stadsregio Rotterdam <u>5 december</u> Haaglanden
PAL		- Advies over Startnotitie PSV	16 november 2012
PPC		- Advies over Startnotitie PSV	23 november 2012
Online activiteiten - lanceren website	Beoogde betrokkenen fase 2 + iedereen die maar mee wil doen	- Beweging en energie creëren om 'mee te doen' aan het proces integrale herziening PSV	december 2012

Fase 2 (november 2012 – mei 2013)

Activiteit	Doelgroep	Doelstelling activiteit	Wanneer
Deskundigensessies	Deskundigen PSV	<ul style="list-style-type: none"> - Informeren over proces integrale herziening - Bespreken kwesties Voorbereiding themabijeenkomsten 	<p>Februari 2013</p> <p>Maart 2013</p>
Bijeenkomst kennisinstituten CPB, PBL, Universiteiten	Vertegenwoordigers van de genoemde kennisinstituten	Ophalen feitelijke informatie over de genoemde relevante trends, ten behoeve van bijeenkomsten GS en feitelijke onderbouwing thematische bijeenkomsten	November – januari 2013
Thematische bijeenkomsten	Bij het genoemde thema passende vertegenwoordiging van regio's, overheid, bedrijfsleven, kennisinstituten, maatschappelijke organisaties (KOMBI sessies) + deskundigen	<ul style="list-style-type: none"> - Spreken over de bij de thema's voorliggende ruimtelijke keuzes die gemaakt moeten worden - Het gaat hier om de vertaling van trends naar keuzes naar een heldere koers 	februari – april 2013
PPC		- Uitwisseling PSV	5 april 2013
'de Koers van Zuid-Holland' Meerdere bijeenkomsten verspreid door Zuid-Holland	Alle betrokkenen	<ul style="list-style-type: none"> - Conclusies nav de diverse bijeenkomsten - Bespreken ruimtelijke koers op basis van de resultaten - Welke input wel/niet mee naar ontwerpproducten en waarom. - Vervolgproces 	Mei 2013

Activiteit	Doelgroep	Doelstelling activiteit	Wanneer
Online activiteiten rondom thema's <ul style="list-style-type: none"> - discussieplatform PSV - weblogs deskundigen 	Breed netwerk provincie + iedereen die maar wil reageren	<ul style="list-style-type: none"> - Ten behoeve van de thema's ideeën uit de samenleving loskrijgen - Vertaling van deze ideeën naar producten 	februari – mei 2013
Bestuurlijke tafels Ruimte	Wethouders, portefeuillehouders RO van de acht regionale samenwerkingsverbanden en bestuurders van de waterschappen	<ul style="list-style-type: none"> - In gesprek over: (regionale) verdieping van kwesties 	Mei 2013

Fase 3 (juni 2013 – juni 2014)

Activiteit	Doelgroep	Doelstelling activiteit	Wanneer
PPC		<ul style="list-style-type: none"> - Uitwisseling PSV 	12 juni 2013
PAL		<ul style="list-style-type: none"> - Uitwisseling PSV 	Juni 2013
Deskundigensessie	Divers	<ul style="list-style-type: none"> - Reflectie op concept ontwerp producten 	September 2013
Bestuurlijke tafel Ruimte	Wethouders, portefeuillehouders RO van de acht regionale samenwerkingsverbanden en bestuurders van de waterschappen	<ul style="list-style-type: none"> - Bespreken concept ontwerpproducten - Reacties 	November – december 2013
PPC		<ul style="list-style-type: none"> - Advies over Ontwerp PSV 	27 november 2013
PAL		<ul style="list-style-type: none"> - Advies over Ontwerp PSV 	November 2013
Inloophmoment Zuid-Holland	Betrokkenen eerdere fasen	<ul style="list-style-type: none"> - Informeren over de inhoud van de producten - Inhoudelijke vragen beantwoorden - Hulp bij eventueel indienen zienswijzen 	Januari 2014
PPC en PAL		<ul style="list-style-type: none"> - Advies over Nota van Beantwoording PSV 	Maart 2014
Bestuurlijke tafel Ruimte	Wethouders, portefeuillehouders RO van de acht regionale samenwerkingsverbanden en bestuurders van de waterschappen	<ul style="list-style-type: none"> - Bestuurders informeren over integrale herziening; - Bespreken Nota van 	April – mei 2014

Activiteit	Doelgroep	Doelstelling activiteit	Wanneer
		Beantwoording - Afspraken maken over uitvoering van het programma	